

MUSIKLÆREREN

Nr. 6 • Juni 2022 • 73. årgang

99
**SPILD IKKE TIDEN,
SPIL HELE TIDEN**

- PORTRÆT AF ERIK LYHNE

**MUSIK ER
IKKE KUN ET FAG
- DET ER OGSÅ EN SAG**

EN SAMTALE MED ERIK SOMMER
OM SANGENS BETYDNING

Sange om
**MISBRUG
& ALKOHOL**
skal åbne svære snakke

ANDERS OG
METTE MØLLER
HAR SKREVET
6 STÆRKE SANGE

SPILD ikke tiden, SPIL hele tiden

Portræt AF ERIK LYHNE

IGENNEM 40 ÅR OG MERE TIL HAR ERIK LYHNE VÆRET MED TIL AT SPILLE, SYNGE OG SKRIVE OM BØRN OG MUSIK. HAN HAR KÆMPET FOR INSPIRERENDE MUSIKMILJØER OG MUSIKALSKE PROJEKTER, HOLDT POLITIKERE I ØRERNE OG UDDANNET FLERE GENERATIONER AF MUSIKLÆRERE FRA LÆRERUDDANNELSEN I ÅRHUS. SOM SKRIBENT FOR DANSK SANG SIDEN 1981 HAR HAN BIDRAGET MED OVER 250 INDLÆG, MEN HAR I ÅR LAGT PENNEN PÅ HYLDEN. I DENNE UDGAVE AF MUSIKLÆREREN HÆDRER VI DERFOR ERIKS BEDRIFTER MED ET STORT PORTRÆT. LÆS HVORDAN ERIK SELV FORTÆLLER EN UNIK HISTORIE OM ET MENNESKE, DER NÆSTEN VED EN TILFÆLDIGHED FIK ET LIV MED MUSIKKEN I CENTRUM OG VAR MED TIL AT PRÆGE DANSK MUSIK OG PÆDAGOGIK I MANGE ÅR.

Mikkel Sonne

På spisebordet i et nydeligt hjem i Risskov ligger de nøje forberedte papirer klar. Men Erik Lyhne sidder ikke på den side af bordet, som han plejer – i hvert fald i metaforisk forstand. I dag sidder han i stedet der, hvor så utrolig mange andre mennesker før har siddet og kigget ham i øjnene. Der, hvor det ene interessante, inspirerende og indflydelsesrige menneske efter det andet har berettet om og haft meninger om musik. Det er der kommet mange inspirerende artikler ud af. I 1981 skrev Erik Lyhne sin første artikel til fagbladet Dansk Sang, og siden er det blevet til over 250 artikler og anmeldelser i fagbladet, der i dag hedder Musiklæreren. Langt de fleste er interviews. I år har uforudsete omstændigheder betydet, at pennen er blevet lagt på hylden. Men Erik ved lige nøjagtig, hvad det handler om, når vi nu sidder her ved spisebordet i Risskov. For selvom pennen nu er overdraget til andre øjne, ører og hænder, og det nu er ham, som spotlightet peger på, så har Erik allerede stillet alle de interessan-

te spørgsmål gennem 40 år. På den anden side af bordet er det nu også ham, der svarer på dem med mange og lange livlige beretninger om en vej gennem musikken. En vej, hvor de første sten blev lagt sammen med stærke forbilleder og inspirerende bekendtskaber, og som derefter med karakteristisk passion og drivkraft har snoet og forgrenet sig så vidt omkring inden for musikken i Danmark, at det er umuligt at vide, hvor mange fødder sidenhen, som egentlig har gået en mil derpå. For Erik startede vejen i et hjem med klaver.

ET HJEM MED KLAVER

I hjemmet havde vi en gammel salmecykel, et harmonium, hvor man sad og pumpede luft ind. Det sad jeg og spillede på, da jeg var helt lille. Sidenhen fik vi et pianette, hvor min mor, der gik til klaver, spillede både Schubert, Liszt og Chopin. Det gled ubevidst ind i mine ører, mens jeg legede. Når jeg igen som voksen hører den musik, så kan jeg mærke,

UDDRAG AF CV

- FØDT 1954, UDØVENDE MUSIKER SIDEN SLUT 1960'ERNE
- CAND.PHIL. I MUSIK, ÅRHUS UNIVERSITET, 1980
- JYDSK FRITIDSPÆDAGOGSEMINARIUM, 1980
- ÅRHUS SOCIALPÆDAGOGISKE SEMINARIUM, 1982
- GEDVED STATSSEMINARIUM, 1985-1993
- LEDER FOR 3-ÅRIG UDDANNELSE I MUSIK, BEVÆGELSE OG DRAMATIK FOR LÆRERE OG PÆDAGOGER, 1988-2008
- LEKTOR I MUSIK, VIA UC - LÆRERUDDANNELSEN I ÅRHUS, 1993-2021
- MEDLEM AF KULTURENS BØRN, 1995-2000
- MEDLEM AF BESTYRELSEN FOR KUCHEZA OG UNDERVISER I PERIODEN, 2007-2021
- FOREDRAGSHOLDER, KURSUSGIVER OG PROJEKTLEDER FOR BØRN OG VOKSNE I DANMARK OG UDLAND OG PÅ EFTERUDDANNELSESKURSER

ERIK MED HARMONIKA, 1972

ØVERST:
ERIK I 1. KLASSE, 1961

I MIDTEN:
ERIK LYHNE JULESANGE OG
SALMER, CA 1974

NEDERST:
ERIK RAZZIA KEYS, 1983

den stadig bor derinde, og jeg kender det hele. Min mor var Indre Missionsk opdraget, men jeg gik nok mere fra Indre Mission til mindre mission. Når vi var hjemme ved min morfar, sang vi både morgen, middag og aften. Min mor spillede på salmecyklen i stuen og specielt om aftenen, var der mange sange fra salmebogen. I skolen og i søndags-skolen, hvor jeg også gik, sang vi altid – og jeg kan mange sange udenad. Da jeg blev større, begyndte jeg også til klaverspil, så kunne jeg også spille til. Når det var i b-tonearter, så spillede min mor, og når det var i krydstonearter, var det mig, der spillede, mens hele familien sang med. På Østre Skole i Esbjerg skulle vi lære alle salmeversene. Det var i dansktimen, engelsktimen, matematiktimen m.v. Lærerne spillede klaver eller blokfløjte, og sang og musik fyldte meget i skoledagen. Det var naturligt, og det tænkte vi ikke over. Jeg havde en lærer i skolen, der var både dansk- og musiklærer, som spillede klaver. Det var mest salmer og sange, men nogle gange også fra sangsamlingen "Alabaddilje – en skæg familie". Der var hun jo lidt moderne med jazzrytmer i begyndelsen af 60'erne. Vi spillede aldrig på instrumenter, og vi kendte ikke pædagogikken, men sang det, hun kom med. Hun havde også skolekor, og i flere år var jeg den eneste dreng i skolekoret. Jeg har altid syntes, at det var dejligt at synge og spille.

SKULLE VÆRE INGENIØR

Eriks musikalske udvikling og opvækst har rødder i både den rytmiske og den klassiske musikdyrkelse. På hans karrierevej har det dog i høj grad været den rytmiske skole, der har præget hans musikalske udvikling og interesse. En interesse, som fødtes i mødet med den nyere tilgang til musik og pædagogik, som blæste over det musikalske Danmark i 1950'erne. Men egentlig lå det ikke i kortene, at Erik skulle vie sit liv til musikken. Faktisk var det et helt andet fagområde, der havde den unge Lyhnes interesse.

ERIK LYHNE,
MICHAEL MADSEN,
KAREN RØNNE,
KARNEVAL I SKAGEN,
CA. 1989

Jeg startede på en ny skole i 7. klasse, da vi flyttede til Århus. Her sang man ikke i timerne, og det, syntes jeg, var mærkeligt. Der var også pludselig elektriske instrumenter i musiklokalet, hvor vi kunne spille sammen. Vi lavede også musical, som vi selv var med til at finde på og opføre. I gymnasietiden var jeg begyndt at spille rockmusik i orkester – det var faktisk på en elektrisk ombygning af min mors gamle salmecykel – og fik undervisning i klassisk klaver igen. Efter gymnasiet var min drøm egentlig at blive ingeniør. En uddannelse, som ikke var i Århus. Men min kæreste, der gik på HF, var ikke færdig endnu, så jeg gik til optagelsesprøve på Musikvidenskabeligt Institut AU og kom ind og kom aldrig derfra igen før endt uddannelse på trods af mine tidligere drømme. Det var jo ren tilfældighed, men jeg blev så glad for at gå på musikinstituttet.

I årene på universitetet lagde Erik de første sten på vejen mod et livslangt engagement i projekter og initiativer med musik. Han engagerede sig blandt andet i gruppen Musoc, et socialistisk musikprojekt bestående af 80-100 unge musikstuderende og nogle enkelte universitetslærere, hvor de i fællesskab lavede en andelsforening, købte instrumenter og tog rundt og sang slagsange til alle demonstrationer og i mange andre sammenhænge. Musoc eksisterer stadig den dag i dag. Det var ligeledes på musikinstituttet, at Erik for alvor fik øjnene op for arbejdet med børn og musik.

BØRN OG MUSIK

I mit speciale ville jeg sammen med to studiekammerater skrive om børn og musik. Det var der ikke så mange, der havde gjort. Vi skrev om børn, musik, medier og pædagogik. På den måde kom jeg i forbindelse med Jytte Rahbek Schmidt, Leif Falk, Bernhard Christensen og Astrid Gøssel samt nogle af de aktuelle børnemusikere som Lotte Kærnså, Trille, Bjarne Jes Hansen og Poul Kjøller. Vi vidste ikke så meget om, hvad det egentlig var, man lavede med børn – så det blev til 98 sider om musikanalyse af børnemusikkens historie og to sider om, hvad man kunne lave med børn. Vi var nogle af pionererne på dette område, og det andet hold i Danmark, der skrev om dette emne. Senere bearbejdede vi specialet til artikler i tidsskrifter og fagblade. Jeg begyndte at skrive fast for pædagogernes fagblad Børn og Unge. Her lavede jeg børneplade-anmeldelser og skrev om børn og musik, og på dette tidspunkt fik jeg også kontakt med Jørgen Andresen og Ib Thorben Jensen på Dansk Sang, og det udviklede sig over årene til et livslangt samarbejde og venskab. Det samme med layouter Henrik Flagstad og den nuværende redaktør Søren Bechmann, som jeg også har kendt og arbejdet sammen med i mange år.

PASSION FOR BØRNEKULTUR

I arbejdet med børn og musik havde Erik fundet sin hylde, og han har siden arbejdet både lønnet og frivilligt i en lang

ERIK LYHNE, MICHAEL MADSEN, KAREN RØNNE. SPIL OP 1990

ERIK LYHNE, TOVE ANDREASSEN.
SANGENS ÅR 2008

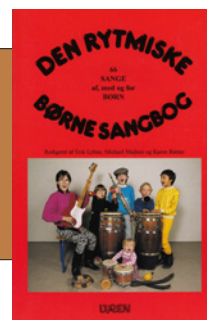
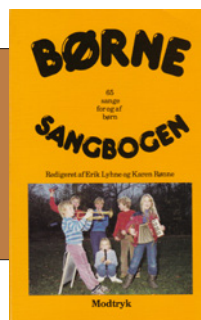
række forskellige sammenhænge, hvor hans drivkraft og viden på området har skabt smil og glæde for mange børn i både Danmark og udlandet. I særlig grad har det dog været seminarielærerlivet, der har præget Eriks tilværelse.

Min vej igennem musikken og ind i seminarieverdenen føles som en lang række tilfældigheder. Jeg må have været de rigtige steder på de rigtige tidspunkter – og grebet de chancer, som pludselig bød sig. Da jeg var færdig på musikinstituttet, var jeg så heldig at få en vikarstilling i 2 år på Jydsk Fritidspædagog-Seminarium, hvor jeg samarbejdede med Karen Rønne. Det var min start på et over 40-årigt og dejligt liv med musikundervisning. Derefter var jeg fast vikar på flere af de århusianske pædagogseminarier, indtil jeg blev fastansat på Gedved Statsseminarium i 1985 og senere på Læreruddannelsen i Aarhus i 1993.

Jeg var også undervisningsassistent og specialevejleder på universitetet siden 1976, og sidst i 70'erne og først i 80'erne var der en del fra universitetets forskellige fakulteter, der arbejdede med børn og kultur. Vi gik sammen og lavede en forening vi kaldte BUKS (Børne- og UngdomskulturSammenslutning, red.). Vi lavede både tidsskrifter og foredragsrækker, kurser og var ude at holde foredrag for børnetandlæger og bibliotekarer, for lærere og pædagoger og meget mere. Efter et par år fik vi også mulighed for at

etablere et længere og mere dybdegående forløb på Åbent Universitet, og i kølvandet af det fik vi mulighed for at ansætte en lektor i området. Vi havde hidtil brugt vores fritid på foreningen; men med ansættelsen af Flemming Mouritsen kom der mere professionelt styr på tingene. Det lykkedes at starte en uddannelse om børne- og ungdomskultur, der stadig lever i bedste velgående på Syddansk Universitet. Jeg er stolt over at have været med til at så de frø.

Sideløbende var Michael Madsen, Karen Rønne og jeg begyndt at lave sangbøger med udgangspunkt i børns egne sange. Den første var "Børnesangbogen" i 1983 og "Den Rytmske Børnesangbog" 1987, som vi udgav på mit eget forlag Lyren. I den periode begyndte vi også med børnekoncerter, kurser og foredrag i Danmark og efterhånden også udlandet. Så med alle disse skibe i vandet trak jeg mig efterhånden fra BUKS sidst i 80'erne.

ERIK LYHNE BØRNEKONCERT. SANGENS ÅR 2008

KONTANT AFREGNING

Selvom Erik har brugt en stor del af tilværelsen på arbejdet med at uddanne og efteruddanne lærere og pædagoger og ikke mindst skrive om børn, musik og æstetisk-musiske læreprocesser, så har Erik sideløbende dedikeret meget tid til at spille musik med børn. En disciplin, som han på det kraftigste opfordrer til ikke at undervurdere, og som det tager tid at blive dygtig i. Børnene mærker nemlig med det samme, når man ikke har overskud og er til stede i musikken, for så er der kontant afregning. Noget som Erik har måttet erfare på den hårde måde, men som også har givet anledning til læring og refleksion.

Da jeg havde skrevet speciale om børnemusik, var der nogen, der mente, at jeg også måtte være god til at spille med børn, så det blev jeg hyret til. Jeg spillede ofte på harmonika dengang, for jeg kunne jo ikke tage klaveret med, og guitaren brugte jeg endnu ikke. Jeg havde forberedt mig rigtig meget og skrevet det hele ned i en detaljeret køreplan. Da jeg skulle spille, stod jeg der og kiggede på min seddel med alle detaljerne. Ja, hvor var børnene henne? De var væk! Dem havde jeg slet ikke kontakt med – det var pinligt. Der tænkte jeg ved mig selv: "Enten skal du finde en anden måde at spille med børn på, eller også skal du finde noget andet at lave." Jeg fandt ud af, at jeg var nødt til at kunne

mit stof udenad og endda kunne det rigtig godt. Så er der overskud til at holde øje med, hvad børnene gør og kan. Det har jeg øvet mig i at blive dygtig til siden, og mener selv, at det går godt her 45 år efter; men jeg lærer stadigvæk af børnene i det musikalske samvær og undres og glædes over den finurlige fantasi, de udfolder, og alle de ting, de selv finder på.

De voksne tror tit, at børn ikke kan en snus; men de kan mange flere og avancerede ting, end vi tror, de kan. Efter min mening er det noget af det vigtigste, en lærer og en pædagog skal vide. Jeg havde læst, at børn ikke kunne spille calypso før i 3. klasse. Heldigvis har børnene ikke læst de bøger. Så lille Thomas nede i vuggestuen på 2 ½ år sad og spillede calypso, så det swingede. Så hvornår børn kan spille calypso, kan vi ikke skrive i en bog. De kan det, når de kan det. Thomas' far var trommeslager, så han havde hørt og spillet rytmen mange gange derhjemme. Men børn, der aldrig hører og spiller musik, lærer det jo ikke. De lærer af det, der optager de voksne, og det, de møder og er omgivet af. Børnene i Afrika, i Brasilien eller på Cuba bliver gode til at spille musik, fordi de voksne gør det. Man kan aldrig snakke sig til at blive god til at spille musik, man kan kun spille sig til det. Det er synd og skam, at ikke alle børn i dag oplever musikkens saft og kraft – og det er uanset genre og form.

ERIK LYHNE, BIRGIT NIELSEN, HENRIK STASIAK OG MICHAEL MADSEN ØVER FØR BØRNEKONCERT.
SANGENS ÅR 2008

at indkøbe instrumenter og sørge for, at de stod fremme og tilgængelige for børnene, så de kunne bruge dem i deres leg. På et tidspunkt skulle jeg holde forældreforedrag om musikken i institutionen. Jeg valgte at tage mit videokamera med derned og optage børnenes egen musikleg og den organiserede musik. Filmen hedder "En helt almindelig fredag i Hobbitten" og er optaget fra kl. 9 til kl. 14. Jeg optog alt, hvad der skete i krogene og på legepladsen. Jeg kom bl.a. ind på en stue, hvor der sad to pædagoger. Nu lyder det måske lidt fordomsfuldt; men de sad og drak kaffe og snakkede. Så sagde jeg til dem: "Ved I hvad, nu optager jeg, og I skal være stille imens." De svarede: "Jamen Erik, der sker jo ingenting herinde." Men inden der var gået 30 sekunder, var der en lille dreng, der begyndte at synge, mens han sad på gulvet og legede med klodser. Ved bordet sad en anden dreng og legede med biler. De to sang vekselsang sammen i ca. ti minutter. Der skete jo ingenting derinde; men det handler om, at vi skal høre, hvad der sker. Vi skal se børnene, hvor de er, og selvom man synes, at man er god til det, så får man altid øje på mere, når man fx ser det på video bagefter.

Det bankende hjerte for netop at lade børnene mærke musikkens saft og kraft betød, at da Erik selv fik børn, lagde han en stor energi i at give dem en musikalsk opvækst. Dog også til stor glæde for andre børn, når Erik troppede op i daginstitutionerne og skolen for at fylde huset med musik.

EN HELT ALMINDELIG FREDAG I HOBBITTEN

Da jeg selv fik børn, syntes jeg ikke, at der var så meget musik i de institutioner, de gik i. Så jeg spillede musik i deres vuggestue, børnehave, fritidshjem og skole. Mine døtre gik i institutionen Hobbitten – en integreret institution fra 0-6 år. De var med lige fra institutionens start, og jeg var med til

STORE PROJEKTER OG EN GIVENDE CYKELTUR

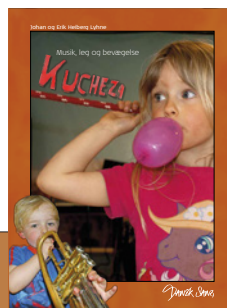
Hvor der er vilje, er der en vej, og den vilje har Erik altid haft. Det har bragt ham vidt omkring både i geografisk og arbejdsmæssig forstand. Dog hele tiden ført an af det bankende hjerte for børn og musik. At videooptagelser fra en helt almindelig daginstitution på en helt almindelig fredag på kort tid kan blive et musikalsk projekt til at undersøge og belyse måden, hvorpå børn dyrker musik og dyrker den sammen, er egentlig symptomatisk for Erik. Hos ham må der nemlig ikke blive langt fra tanke til handling – allerhelst ikke længere end en cykeltur – uanset om budgettet er 20 kr. eller 20 millioner.

99 DER ER IKKE NOGEN, DER SKAL SIGE TIL MIG, AT NOGET IKKE KAN LADE SIG GØRE, FOR ALT KAN LADE SIG GØRE, HVIS DER ER VILJE TIL DET OG MAN SAMARBEJDER MOD MÅLET. DET GIVER OGSÅ ET SAMMENHOLD BAGEFTER BÅDE PÅ UDDANNELSERNE, INSTITUTIONERNE OG SKOLEN. MAN FLYTTER SIG OG BLIVER ALDRIG DEN SAMME IGEN.

Projektet "Stifinder" er noget af det største, jeg har været med i. Her arbejdede vi med musik og æstetiske udtryksformer med børn i lokalområdet omkring Gammelgaardsskolen i Åbyhøj. Her deltog alle institutioner, der arbejdede med børn. Jeg var på det tidspunkt medlem af Kulturministeriets gruppe "Kulturens Børn", der rådgav ministeren om børn og kultur. Som en del af mit arbejde var jeg på et tidspunkt med i projektgruppen "Tusindkunst" der havde en bevilling på 20 millioner til kulturprojekter på institutioner og skoler mv., og udvalget skulle prioritere og fordele midlerne. Men en dag, hvor jeg stod i kø på posthuset i Åbyhøj, kom jeg til at tænke på: "Erik Lyhne, det ville godt nok være federe, hvis du meldte dig ud af det udvalg, der skulle dele pengene ud, og ind i et, der skulle søge om dem i stedet." Jeg drømte om et projekt med skolerne, daginstitutionerne, læreruddannelsen og pædagoguddannelsen, hvor vi arbejdede sammen på kryds og tværs i tre år med børnenes kultur i centrum. Så jeg hoppede på cyklen og tog hen til skoleinspektøren, til lederne på daginstitutionerne og SFO og fritidshjem i lokalområdet. Derefter til Peter Sabro Seminariet (pædagoguddannelsen), og til sidst til min chef – rektor på læreruddannelsen. I kraft af alle mine frivillige timer på skole, institution mv. havde jeg et personligt netværk og i løbet af et par timer havde alle sagt ja, og sammen med min gode kollega Kari Lyngholm fra Peter Sabroe Seminariet fik vi lavet en ansøgning, der gav pote. Vi fik bevilget over 2 millioner og lov til at lave projektet i tre år, og jeg lover dig for, at de studerende, udover deres daglige undervisning, deltog i op mod 80 forskellige store og små projekter, som de selv styrede inden for det store projekt. De var med i alt muligt – og deres første musiktime var fx at lave musik med børnene på skolens SFO.

I forbindelse med Stifinder-projektet afsluttede vi med multimedieprojektet "Rod i Regnbuelandet", hvor der deltog 800 børn, 200 voksne og 4 heste. Det var stort at opleve børnenes arbejde med at digte, synge og finde på. Det boblede og sydede i alle skolens kroge med kreativitet, og på 2 uger fik vi i fællesskab skabt forestillingen på Ridecentret Vilhelmsborg, hvor vi havde opbygget en 400 kvadratmeter stor scene med kæmpe lyd og lysshow. Der er ikke nogen, der skal sige til mig, at noget ikke kan lade sig gøre; for alt

kan lade sig gøre, hvis der er vilje til det og man samarbejder mod målet. Det giver også et sammenhold bagefter både på uddannelserne, institutionerne og skolen. Man flytter sig og bliver aldrig den samme igen. I forestillingen havde hvert klassetrin sin egen farve, og i mange år derefter, når børnene kom og solgte lodsedler hjemme hos mig, så spurgte jeg dem, hvilken farve de havde været, og så vidste de godt, hvad jeg mente. De kan huske det stadigvæk, når jeg møder dem trods, det er over 20 år siden. Sådanne oplevelser med musikken bor i hjertet på mig.

KUCHEZA

Blandt de mange projekter og musikalske initiativer, som Erik gennem tid har sat sit præg på, findes også musikklubben Kucheza. Kucheza blev startet af en gruppe omkring Leif Falk og Aarhus Friskole i 1987. Her har musikulturen blomstret lige siden. I begyndelsen kom Erik i Kucheza med sine børn, men blev senere medlem af bestyrelsen i en år-række og har fra 2007-2021 haft to ugentlige hold med de 0-6-årige. Holdene har han gennem mange år delt med sønnen Johan, der gik i Kucheza fra begyndelsen og siden har været underviser og er pt. formand. I Kucheza er det musikalske miljø noget for sig, og derfor skrev de to en fyldig artikel om klubben i bogen "Gode Musikalske Læringsmiljøer" samt bogen "Kucheza – Musik, leg og bevægelse" fra 2016 udgivet på forlaget Dansk Sang. Sangene til bogen er indspillet af tidligere Kucheza-børn, der i dag alle er professionelle musikere.

Kucheza er et specielt kapitel i mit liv. Her har man brændt for at spille, synge, lege, danse, lave drama, musical m.m.m. sammen med børn og unge i alderen 0-17 år. Ofte på

KUCHEZA
CD-PRODUKTION 2016

ANDREAS BRINCK,
JOHAN LYHNE, ERIK LYHNE,
DENNIS AHLGREN OG
KRISTIAN KOLD

tværs af alder til stor inspiration for alle aldersgrupper. Jeg startede med de 0-6-årige, da jeg selv fik børnebørn, og gennem børnenes leg har vi i fællesskab fundet på de lege og sange, vi synger på holdene. Det har været en oase i mit liv, og jeg har været fyldt op med energi, hver gang jeg har haft holdene. Der er én regel på holdene, nemlig at det er de voksne, der skal synge, spille og danse, og børnene kan gøre, hvad de vil. Vil de være med i musikken, er det fint; vil de hellere lege tagfat eller spille bold, er det også fint. Uanset hvad de laver, flytter musikken ind, og de får et forhold til takt, rytme, periode m.v., når de er i et aktivt musikmiljø. I disse sammenhænge flyttes mine grænser for, hvad børn kan, når jeg ser dem udfolde sig i det musikalske samvær. Det er livgivende.

MUSIK UDEN FOR LANDETS GRÆNSER

En af mine største oplevelser i mit virke som musiker var at spille i sumpene i Louisiana på en skole med 400 børn fra 3-11 år. Børnene skulle egentlig sidde pænt på stolene og høre os spille. Men jeg hev skoleinspektøren til side og spurgte: "Nu kommer vi helt fra Danmark, så kan vi ikke gøre en undtagelse i dag. Jeg lover dig, jeg skal nok styre dem." Så kom børnene ud og hoppe og danse, og vi blev fuldstændig væltet over ende af dem. De var fuldstændig vilde og glade. Og skoleinspektøren,

ja, han smilte og var godt tilfreds, og skolen boblede – og det gjorde vi også. En anden oplevelse, jeg vil fremhæve, var, da en 3.-klasse, 10 forældre, 2 lærere, et linjehold i musik tog til Warszawa og på 10 dage selv skabte en musical sammen med en polsk skoleklasse. Det giver gåsehud at tænke tilbage på de oplevelser. Det er det, man vil give sin højre arm for som musiklærer.

GODE MUSIKLÆRERE

Igennem Eriks fortællinger om sine mange projekter og initiativer med musikken mærker man ikke bare en stor skabertrang og lyst til musikken, men også de store oplevelser og forbilleder, der har præget hans egen musikalske udvikling. Han lægger ikke skjul på taknemmeligheden over "at blive taget under vingen" af store personligheder som Jytte Rahbek Schmidt, Leif Falk og mange andre, der har bakket op og støttet undervejs. Ikke at forglemme det produktive og kreative samarbejde med blandt andre kompagnonerne Michael Madsen og Karen Rønne. Det fører til den fornemmelse af, at Erik helt naturligt gør sig umage i alt, hvad han gør, for at give inspirationen og håndsrækningen videre til alle omkring ham.

Udgangspunktet for alle de artikler, jeg har lavet til Dansk Sang, har næsten altid været: "Hvorfor/hvordan har du fået interesse for musikken?"

99

MAN SKAL DERFOR IKKE UNDERVURDERE DEN BETYDNING, DET HAR FOR BØRNS MUSIKALSKE INTERESSE OG UDVIKLING, AT MAN MØDER EN KNALDHAMRENDE DYGTIG MUSIKLÆRER! DERFOR ER DET OGSÅ VIGTIGT, AT VI UDDANNER VORES LÆRERE GODT.

Så viser det sig som regel, at det altid er en engageret folkeskolemusiklærer, en musikskolelærer eller en forælder, der har tændt gnisten. Man skal derfor ikke undervurdere den betydning, det har for børns musikalske interesse og udvikling, at man møder en knaldhamrende dygtig musiklærer! Derfor er det også vigtigt, at vi uddanner vores lærere godt. Igennem både mit virke for Dansk Sang og mine øvrige gøremål har jeg mødt mange dygtige og spændende mennesker. Politikere, ministre og mange andre, der har brændt for musikken. Jeg tror og håber, at det har været rigtig udbytterigt både for Dansk Sang og læserne af bladet, når de har udtalt sig om musikkens betydning. Vi har et unikt fag, som vi skal tale op og passe på! Dansk Sang har også været med til at påvirke udviklingen, fx i 2013, da vi fik en ny læreruddannelse LU13. Her ville langt de fleste professionshøjskoler nedlægge den individuelle musikundervisning, men pga. lobbyarbejde fra Musiklærerforeningen, Seminarernes Musiklærerforening og den direkte kontakt til flere politikere lykkedes det at minimere skaderne, så vi fik nogle af timerne tilbage. Ved samme lejlighed fik folkeskolen to ekstra musiktimer og mulighed for talentklasser i musik, og det blev obligatorisk at samarbejde med musikskolerne, hvor det før havde været frivilligt.

BØRNS SKABERTRANG MÅ IKKE TAGES FOR GIVET

Eriks mangeårige engagement som skribent for Dansk Sang har uomtvisteligt været en stor gevinst for Musiklærerforeningen og foreningens forlag Dansk Sang. Det har været et naturligt element i Eriks trang til at udvide vores kollektive musikalske horisont og bevidsthed og samtidig give taletid til dem, der har kæmpet for at drive musikken frem. Selv er han dog også i særdeleshed en af dem, der netop har drevet musikken frem, og det er utælleligt, hvor mange timer og dage Erik har brugt på at gøre dette. For lige så vel som musikken bor i hjertet på ham, så bor han også i hjertet på musikken. Særligt når det gælder børns musik, som er blevet hans hjertebar.

Jeg har selv og sammen med andre udgivet en del bøger, som alle har taget udgangspunkt i børns egen musik. Michael, Karen og jeg har fx skrevet bogen "Spil Op – om børn, musik og bevægelse". Det var 10 år efter mit universitets-speciale. Forskellen var, at i denne bog var der 98 sider om børns egen musik, og hvad man kunne lave med dem, og 2

UDVALGTE PUBLIKATIONER:

- H. Aarup; E. Laursen; E. Lyhne (1980): *Børn – Musik – Medier – Pædagogik* (Specialeafhandling)
- E. Lyhne; K. Rønne (1983): *Børnesangbogen + kassettebånd/CD*, Forlaget Modtryk
- E. Lyhne; M. Madsen; K. Rønne (1987): *Den Rytmske Børnesangbog + kassettebånd/CD*, Forlaget Lyren
- E. Lyhne; M. Madsen; K. Rønne (1990): *SPIL OP – om musik og bevægelse*, Forlaget Lyren
- E. Lyhne; M. Madsen; K. Rønne (1992): *Den Glade Børnesangbog + kassettebånd/CD*, Forlaget Lyren
- Stifinderprojektet 1997–1998. *Netværk, kendskab og venskab*. Udgivet 1998
- Stifinderprojektet 1998–1999. *Børn sætter spor*. Udgivet 1999
- Stifinderprojektet 1999–2000. *Når børn, pædagoger og lærere samarbejder*. Udgivet 2000
- E. Lyhne; M. Madsen (2001): *Sådan synger børn i Danmark – 54 af børns egne sange*. Forlaget Lyren
- E. Lyhne; M. Madsen (2001): *Sådan synger børn i Danmark – 18 arrangerede sange*. Forlaget Lyren

- E. Lyhne (2004): *Musik med mening – Om Bernhard Christensen, Astrid Gøssel og Jytte Rahbek Schmidt*, Forlaget Lyren
- E. Lyhne; J. Lyhne (2016): *Kucheza – Musik, leg og bevægelse*, Dansk Sang
- E. Lyhne; J. Lyhne (2018): *Kucheza er et land i byen, i Gode Musikalske Læringsmiljøer*, Red: S. Adrian; M. Bichel; S. Holgersen, Københavns Professionshøjskole
- E. Lyhne; S. Lembcke (2021): *Musikuddannelse i Region Midtjylland – Kortlægning af sammenhæng og kontinuitet i det musikalske økosystem inden for Region Midtjyllands musikuddannelser*

sider med teori, altså det modsatte i forhold til mit speciale. Jeg har også været med til at indsamle børns egne sange i bogen "Sådan synger børn i Danmark". Heri er der 54 sange, som børn og unge har lavet lige fra 3 mdr. til 16-17 år. Den handler om, hvordan børn synger, og hvordan de laver musik. Det er meget spændende, og det har jeg holdt foredrag om i mange lande. Den bog er jeg meget stolt af. For der er ikke ret mange andre i verden, der har beskæftiget sig med børnenes musik på den måde. Det er noget specielt dansk, der er grundlagt med Astrid Gøssels arbejde fra 1920'erne og videreført af bl.a. Jytte Rahbek Schmidt og flere andre. De forskere, jeg har mødt inden for dette område, har mest koncentreret sig om ordene i børnenes sange og ikke analyseret musikken. Den har vi analyseret i bogen, og alle sangene er på cd og nogle af dem også på video. Et af de mest komplekse eksempler er en lille pige på 3½ år, der synger om flotte blomster og synger i en augmenteret kompositionsform. (Se link) Det er noget, man lærer på konservatoriet. Hvorfor kan en lille pige det? Jeg tror på, at børn har noget iboende i sig, der måler skønhed. Det samme sker også, når de maler og tegner osv. Den spanske maler Miró og vores danske Asger Jorn søgte som ældre hele tiden tilbage til det udtryk, de havde i barndommen. Det var dejligt fri for dogmer og former og alt muligt andet. Det var på en måde frit fantasierende og fabulerende. Børn synger, før de kan tale, og danser, før de kan gå. Loris Malaguzzi, en itali-

Erik kunne hoppe og danse, hænge i gardinerne, med spontane udråb akkompagneret af sin guitar. Med stort overskud, viden om børns musikalske udvikling og musikfaglig dygtighed har Erik vist os sin vej i de samarbejder, vi på forskellig vis har indgået igennem mange år. Vi har lært meget af Erik. Og ikke blot i musikalske sammenhænge som samarbejdet om holdundervisningen i musikfaget, "Skolernes Musikdag", årligt melodigrandprix, bigband på læreruddannelsen i Aarhus, musikprojekter i samarbejde med skolerne, "Musik på Tværs" med konservatoriet etc. etc., men også i organisatoriske sammenhænge i selve uddannelsestænkningen gennem deltagelse i uddannelsesråd og fællesråd.

Erik, du skal have tak for din aldrig svigtende loyalitet. Du har altid støttet og bakket op om os. Den energi, vilje og vedholdenhed, du har udvist, er nærmest ufattelig. Det har været godt at arbejde sammen med dig – og selvfølgelig altid sjovest, når vi var helt enige om retningen.

Inger, Kim, Birgit og René, musikkolleger fra Læreruddannelsen i Aarhus

ensk pædagog i Reggio Emilia siger, at børn har 100 sprog, men mister de 99. Det er det, der er på spil, og jeg synes, at vi skal lave en verden og et undervisningssystem, hvor vi kan bevare så mange af disse sprogformer som muligt.

Det er mit ønske, at lærere, pædagoger og forældre vil have det som en vigtig målsætning. Vi skal gøre os umage for at holde fast i det, børnene kan som helt små, og turde bygge videre på det. Tænk på, at alle børn lærer verdens sværeste melodi uden lærerplaner, mål og tests. Det er nemlig sprogets melodi helt uden accent og allerede inden, de er to år. Vi voksne lærer stort set altid fremmedsprog med accent. Så hvorfor ikke bringe børnenes indlæringsform i spil!

Jeg har et motto, der siger: "Spild ikke tiden, spil hele tiden". Jeg ved ikke, om det er mig, der har fundet på det, men jeg siger det i hvert fald tit. Noget andet jeg altid siger er:

Musik og sang holder livet i gang!

LÆS MERE:

lyren.dk • kucheza.dk • buks.dk

Flotte blomster: lyren.dk/artikler/vjs/flotte_bloomster.mp4
– eller kortlink.dk/2fpug

Kære Erik

Tak fordi du har lagt din energi i samarbejdet med musiklivet omkring VIA gennem dit engagement i Videnscenter for Musik. Du har lagt masser af energi i at få fortalt de gode historier om andre, og du har, sammen med din mangeårige kollega Steen Lembke, lavet en bemærkelsesværdig analyse af Musikuddannelse i Region Midtjylland – en undersøgelse, som forhåbentlig vil gøre sit til, at musikken får et tiltrængt løft for børnene i Region Midtjylland. Også dine mange artikler i Dansk Sang om musiklivet generelt i samfundet har vi sat stor pris på og vil komme til at savne.

Lars-Ole Vestergaard, leder af Aarhus Musikskole